

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ У СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ПРАЦІ

© О. Черняк, 2017

Українська інженерно-педагогічна академія, Харків, Україна

Управління ризиками виникнення нещасних випадків вважається необхідним механізмом профілактики виробничого травматизму, а отже і невід'ємною складовою ефективною системи управління охороною праці на підприємстві.

Ризик супроводжує людину в усіх сферах її діяльності і є природною складовою життя. Ризик може бути: великим і стати причиною аварій або нещасних випадків на роботі, а також причиною професійних захворювань; або малим, а його наслідки не так небезпечні, наприклад, невелика травма або незначні матеріальні збитки.

У процесі управління ризиками використовують міжнародний стандарт OHSAS 18001:2010 [1] що передбачає необхідність ідентифікації небезпек, оцінку ризиків та розробку заходів щодо усунення або зменшення ризику на робочому місці.

Ідентифікація та оцінка професійних ризиків є важливими при побудові системи управління гігієною та безпеки праці, необхідним етапом та умовою для подальшого прийняття управлінських рішень.

Відповідно до міжнародного стандарту ДСТУ OHSAS 18001:2010, ідентифікація небезпек - це процес визначення наявності небезпеки та з'ясування її характеристик [1].

Згідно із державним стандартом ДСТУ 2156-93 [2], ідентифікація небезпек забезпечує встановлення для кожної з потенційних небезпек, що оцінюються підприємством:

- подій, що ініціюють небезпеку, та умов їх реалізації;
- імовірності виникнення;
- джерела;
- реципієнтів та природи впливу на них;
- характеру та засобу виміру (кількісного вираження) ступеня впливу (критичності небезпеки);
- сукупності факторів, що збільшують або зменшують імовірність реалізації потенційної небезпеки .

Оцінка ризиків допомагає визначити фактори виникнення нещасного випадку чи аварії на виробництві, їх співвідношення та окреслити на цій основі пріоритети діяльності щодо зменшення ризиків.

Для оцінки ризиків можна використовувати різні методи. Ризики можна оцінити кількісно або якісно. Для кількісної оцінки ризику використовують математичні методи (принцип теорії ймовірності, алгоритми, функції, методи аналізу, а також комп'ютерні програми). Якісний метод полягає в тому що, для кожної ситуації визначається ранг імовірності настання небезпеки та їх наслідків (незначний ризик, терпимий, критичний, катастрофічний) чи інші подібні оцінки. Цей метод не потребує глибоких знань і детального аналізу матеріалу, відповідно оцінка виконується швидко та економічно вигідна.

Окремим напрямком в управлінні ризиками є стандарт ДСТУ IEC/ISO 31010:2013 „Керування ризиком. Методи загального оцінювання ризику”. Він визначає процес ризик-менеджменту як комплекс послідовних етапів та встановлює вимоги кожному з них: обмінювання інформацією та консультування; установлення оточення; ідентифікування ризику; аналіз ризику; оцінка ризику; оброблення ризику; моніторинг та критичне аналізування [3].

Проблема оцінки, аналізу ризиків в охороні праці і управління ними, нині стає актуальною і затребуваною для реалізації основних завдань охорони праці, проте слід зазначити, що вона не має чіткої теоретичної та методологічної основи, що призводить до різноманіття та недостатньо наукової аргументації вибору методики оцінки ризику.

1. ДСТУ OHSAS 18001:2010. Системи управління гігієною та безпекою праці. Вимоги. Київ. 2011. 20 с. 2. ДСТУ 2156-93 Безпечність промислових підприємств. Терміни та визначення. Київ. 1994. 25 с. 3. ДСТУ IEC/ISO 31010:2013. Керування ризиком. Методи загального оцінювання ризику. Київ. 2015. 73 с.